

благами і послугами, різними видами діяльності в тій чи іншій формі. Встановлюючи міжнародні економічні зв'язки кожна країна прагне отримати економічні вигоди (виробничі, комерційні, науково-технічні, тощо). Однак це можливо в тому випадку коли національна економіка спеціалізується на виробництві продукції з найбільш вигідними природними, техніко-технологічними й організаційними умовами та здійснювати мінімальні витрати. Для України, як члена Світової організації торгівлі економічно вигідним є виробництво продукції харчування і в цьому напрямку необхідно посилювати діяльність.

Список використаних джерел

1. Мельник Л.Ю., Макаренко П.М., Кириленко І.Г. Економічна теорія на межі тисячоліття. Навчальний посібник. – К.: ІАЕ УААН, 2003. – 748 с.

УДК 338.24

ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ СИСТЕМИ РЕАГУВАННЯ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ НА ГЛОБАЛІЗАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ

*Ільїн В. Ю., д.е.н., завідувач кафедри обліку, контролю та оподаткування
агробізнесу Київського національного економічного університету*

ім. Вадима Гетьмана

*Ільїна О.В., аспірант, Луганський національний аграрний університет,
м. Харків*

Економічна інтеграція та глобалізація стає найвпливовішим явищем світогосподарської системи сучасності. З огляду на значний ресурсний потенціал і вигідне геополітичне положення України, з одного боку, та зростаючий рівень конкуренції на зовнішніх ринках, з іншого, важливого значення набуває стратегія інтеграції до світового економічного простору, Інтеграція до Європейського союзу (ЄС) визнана одним з головних векторів зовнішньоекономічної політики України.

Прагнення України інтегруватись до ЄС зумовлює необхідність проведення виваженої державної політики в різних галузях економіки, у т.ч. в аграрному секторі. Така політика спрямовується на розробку комплексу заходів щодо адаптації вітчизняного сільського господарства до вимог і стандартів спільноєвропейської аграрної політики (САП ЄС). Збалансована й ефективна аграрна політика, яка забезпечуватиме конкурентоспроможність вітчизняного продовольства і сільськогосподарської сировини на світових ринках, має стати важливим аргументом при вирішенні питання членства України в ЄС.

Україна свій процес інтеграції до світової економічної системи розпочала зі вступу до СОТ з 17 грудня 1993 р., коли до Секретаріату ГАТТ було подано офіційну заявку Уряду України. У 2002 р., враховуючи нагальність проблеми вступу до СОТ для економіки і суспільства та для піднесення міжнародного іміджу держави, Указом Президента України від 05.02.2002 р. №104/2002 затверджено Програму заходів щодо завершення вступу України до Світової організації торгівлі (СОТ) [1].

Нагальна необхідність вступу до СОТ назрівала в 2005 р. Це було зумовлено відкриттям понад тисячу антидемпінгових справ в різних країнах світу проти українських підприємців. Щорічно Україна втрачала не менше 8 млрд дол. США, які вона могла б мати від експорту.

Україна зробила перші кроки до входження в міжнародне співтовариство як рівноправний партнер 5 лютого 2008 р. Президент України підписав Указ про приєднання України до СОТ, який був ратифікований Верховною Радою України [2].

Відкриття в Україні на початку 90-х років ХХ ст. стихійних ринків призвело до того, що країна своєрідним „прохідним двором” для відносно дешевих та неякісних імпорتنих товарів і продуктів. Як показав досвід постсоціалістичних країн, найменш конкурентоспроможними на внутрішньому ринку після приєднання до СОТ виявилися виробники молока, яєць, м’яса, овочів та фруктів. Після приєднання до СОТ найуразливішими в агропромисловому виробництві стали сільськогосподарські підприємства.

Лібералізація торговельних режимів зумовила нерівномірний розподіл вигод і ризиків між учасниками агропродовольчого ринку. Переваги розподілилися на користь підприємств харчової промисловості, що стали лідерами за обсягами іноземних інвестицій, а деякі з них і власністю транснаціональних корпорацій.

Для пом'якшення негативних наслідків приєднання до СОТ стали нагально необхідними заходи підтримки сільськогосподарських товаровиробників, в т. ч. особистих селянських господарств і сільської місцевості шляхом формування і розвитку ринкової та соціальної інфраструктури, створення обслуговуючих кооперативів, дорадчих служб тощо, особливо тих заходів, фінансування яких не підлягає скороченню [3].

Згідно з дослідженнями Світового економічного форуму (WEF), в Україні досі немає перспектив для зростання рівня конкурентоспроможності. У перші роки після вступу до СОТ спостерігалось зниження конкурентоспроможності національних виробників, що стало основним негативним наслідком приєднання України до СОТ [4]. За рахунок зменшення ставок ввізного мита протягом шести років після вступу України до Світової організації торгівлі національний виробник втратив від 7 до 30 відсотків внутрішнього продовольчого ринку. Фахівцями Інституту економіки та прогнозування було передбачено, що за оптимістичним сценарієм в результаті зменшення ставки ввізного мита на сільськогосподарську продукцію на 36 % протягом шести років після вступу до СОТ національні виробники втратять 7–8 % внутрішнього агропродовольчого ринку, за песимістичними – до 30 % [5]. Послаблення позицій національних виробників на внутрішньому ринку призведе до підвищення рівня безробіття в сільській місцевості. Збільшення експорту аграрної продукції не компенсує втрат на внутрішньому ринку. Хоча Україна має великі потужності в аграрній сфері економіки, але достойно на світовому ринку не представлена.

Успіх будь-якої реформи залежить від курсу, який обрала країна. Україна вибрала курс європейської інтеграції, тобто принципи світового ринку та світових стандартів. А це означає, що продукція, яку виробляють

сільськогосподарські підприємства, повинна бути якісною, конкурентоспроможною та доступною для споживачів. Це передбачає проведення політики протекціонізму та захисту вітчизняного виробника від імпоротної сільськогосподарської продукції, сприяння підвищенню конкурентоспроможності аграрних підприємств шляхом впровадження інновацій і досягнень науково-технічного прогресу для забезпечення національної продовольчої незалежності, нарощення конкурентних переваг регіонів з перспективами ефективного розвитку аграрної сфери.

Разом із тим, наслідки аграрної реформи не відповідають очікуванім. У зв'язку з цим виникла необхідність в обґрунтуванні напрямів та результативності розвитку аграрного сектора на майбутнє, продовження розробок теоретико-методологічних і практичних рекомендацій, адекватних ринковим умовам господарювання і майбутнім змінам в організаційно-економічному механізмі функціонування сільського господарства країни. Саме формування умов стабільного та ефективного розвитку аграрного сектора, адаптація до ринкового середовища товаровиробників і переробних підприємств з досягненням конкурентоспроможних параметрів, які будуть гарантувати ефективність сільського господарства, є актуальною проблемою, що вимагає наукового і практичного вирішення [6].

Важливим стає завдання всебічного дослідження Євроінтеграційних процесів та перспектив адаптації аграрних підприємств до нових умов господарювання. Євроінтеграція – це спосіб України увійти до числа тих, хто виробляє продукцію світових стандартів, а також європейський рівень життя. Від початку затвердження України як самостійної незалежної держави відбувається перехід до відкритої економіки, яка характеризується тим, що ліквідовується монополія держави і формується система зовнішньоекономічних відносин на основі принципу свободи конкуренції. Найбільш сприйнятливими формами реалізації нових економічних відносин виступають підприємства, які стабілізують ринок, використовують місцеві сировинні ресурси, диверсифікують виробництво в різних регіонах країни, нарощують

виробництво конкурентоспроможної продукції. Такі заходи сприяють адаптації аграрних підприємств до умов глобальної конкуренції, але потребує відповідної модифікації форм і методів діяльності на міжнародному ринку.

Стандарти міжнародної якості та інші позиції з придбання вітчизняними підприємствами конкурентних переваг можуть бути розроблені в рамках стратегії просування продукції на світові ринки. Така стратегія повинна полягати не в простому нарощуванні обсягів експорту, а в сприянні формуванню довгострокових конкурентних переваг, стабільному розширенні та якісному поліпшенні на основі цих переваг позицій країни на світовому ринку. Для цього необхідна концепція економічної політики сприяння розширенню експорту лише у поєднанні із загальними цілями макроекономічної політики.

Список використаних джерел

1. Про програму заходів щодо завершення вступу України до Світової організації торгівлі: Указ Президента від 5.02.2002 р. № 104/2002 – URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/104/2002> (дата звернення 28.11.2017).

2. Офіційний сайт: Міністерство закордонних справ України. - URL: <http://mfa.gov.ua> (дата звернення: 28.10.2017).

3. Офіційний сайт: Міністерство аграрної політики та продовольства України. – URL: <http://www.minagro.kiev.ua/page/?66> (дата звернення: 28.10.2017).

4. Дем'яненко М. Я. Проблеми аграрної економіки із вступом України до СОТ. Економіка АПК. 2003. № 11. С. 57–66.

5. Осташко Т. О. Переваги і ризики від вступу України до СОТ для сільського господарства та сільського населення України: аналітичні оцінки. Ефективне тваринництво. 2007. № 1. С. 8 – 12.

6. Ільїн В. Ю. Конкурентоспроможність аграрних підприємств: питання методології. Вісник Сумського національного аграрного університету: наук.-метод. журн. – Суми. Серія, Економіка і менеджмент. 2015. Вип. 4 (63). С. 108-111.